

اسروز و فردای جوان ایرانی

(مجموعه مقالات و گفت وگوها)

سرشناسه: هاشمی، حمید
عنوان و نام پدیدآور: امروز و فردای جوان ایرانی (مجموعه مقالات و گفت‌وگوها) / به کوشش حمید هاشمی.
مشخصات نشر: تهران: موسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی، ۱۳۸۶.
مشخصات ظاهری: ۲۹۴ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۲۱۱۰-۰۴-۷
وضعیت فهرست نویسی: فیا
موضوع: جوانان -- ایران -- مقاله‌ها و خطابه‌ها. جوانان -- ایران -- مسائل اجتماعی و اخلاقی. جوانان -- وضع سیاسی و اجتماعی.
رده بندی کنگره: HQ ۷۹۹/ ۹۵۲ ۱۳۸۶
رده بندی دیویی: ۳۰۵/۲۲۲۰۹۵۵. شماره کتابشناسی ملی: ۱۱۹۱۹۴۱

انتشارات موسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی

حمید هاشمی

مهدی عباسی

حسن کریمزاده

لیلا ملکی

امیرحسین حیدری

۱۳۰۰ نسخه

اول / ۱۳۸۷

ترمه

بهرام

۴۵۰۰ تومان

حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است

تهران، خیابان زرتشت غربی، شماره ۷۶

۸۸۹۸۳۱۷۹ و ۸۸۹۸۳۱۸۰

۸۸۹۸۳۱۷۸

ناشر

به کوشش

ویراستار

طراح جلد و یونیفورم

حروفنگار

صفحه‌آرا

شمارگان

نوبت چاپ

لیتوگرافی

چاپ و صحافی

قیمت

©

نشانی

تلفن

نمابر

فهرست

بخش اول: مقالات و سخنرانی‌ها

ایران و مسأله جوانان	۷
ایران؛ دومین کشور جوان جهان	۱۱
جوانان؛ دیروز، امروز و فردا	۱۵
جوان ایرانی و گفتمان مسلط جامعه	۲۳
نسل سوم و چهارم؛ فرصت‌ها و تهدیدها	۲۷
جوانان و هویت دینی - ملی	۵۹
نسل‌ها و نگرش‌های جنسیتی	۷۱
معلولان جوان، فرصت‌ها، موانع و استانداردها	۱۰۱
چشم‌انداز اشتغال جوانان	۱۰۷
جوانان و دوران گذار	۱۱۵
سازوکارهای نهادی نگاه به جوانان به مثابه یک فرصت طلایی	۱۲۱
جوان امروز و زمانه او	۱۲۹
مسائل دختران جوان	۱۳۷
جوانان در پارادایم توسعه روستایی	۱۴۵
جوانان و فناوری ارتباطات و اطلاعات (ICT)	۱۷۱
مشکل استقلال جوانان و تأثیر آن در نگرش‌های سیاسی آنان	۱۸۵
تحلیلی بر اشتغال و بیکاری جوانان با تأکید بر تحصیلات‌گرفته‌های دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی	
..... سید کاظم رسول‌زاده طباطبایی و رحمت‌الله امیراحمدی	۲۰۱

بخش دوم: گفتگو

آینده مبهم، جوانان را نگران کرده است	۲۱۳
جوانان کسب تجربه جدید را دنبال می‌کنند	۲۱۹
نسل جوان متبع نیرومندی برای تعریف ارزش‌های اجتماعی ندارد	۲۲۵
جوانان را بلامتکلیف کرده‌ایم	۲۳۵
جوانان اقتصاد آزاد رقابتی می‌خواهند	۲۴۵
بی‌تفاوتی جوانان کشور را با خطر روبرو می‌کند	۲۵۳
جوانان ایران سخنگوی حرکت به سوی تعادل هستند	۲۵۹
شباهت‌های زیادی بین جوانان و نسل اول وجود دارد	۲۷۱
جوانان می‌خواهند فرهنگ ایرانی را با فرهنگ غربی آشتی دهند	۲۷۹
جوانان ایران در وضعیت هشداردهنده‌ای قرار دارند	۲۸۳

جامعه و سیاست

مجموعه‌ی جامعه و سیاست در بردارنده‌ی مجموعه‌ای از آثار علمی - تحقیقی در حوزه‌ی اجتماعی - سیاسی است. دانش سیاسی از جهت معرفتی، رابطه‌ی وثیقی با حوزه‌های معرفتی گوناگون در قلمرو علوم انسانی و علوم اجتماعی دارد. از سوی دیگر «امر سیاسی» گستره وسیعی از موضوعات، مسائل و پرسش‌ها را در بر می‌گیرد. علاوه بر این، در درون قلمرو دانش سیاسی رهیافت‌های متنوع و حتی متنازعی وجود دارد که هر یک به نحوی به فهم و تبیین پدیده‌ها و مسائل سیاسی - اجتماعی می‌پردازند. انتشار این مجموعه در راستای تلاش برای ارتقای دانش در حوزه‌های انسانی - اجتماعی و مشارکت در امکان پاسخ‌گویی و حل معضلات و مسائل در این حوزه است.

دکتر عباس منوچهری

دبیر مجموعه

ایران و مسأله جوانان

قربان بهزادیان نژاده^۵

برده بگردان و بزن ساز نو
تازه و خندان نشود گوش و هوش
هرچه ساقی طرب آغاز کن
وز می کهنه بنه آغاز نو

برای بیان اهمیت و چرایی پرداختن به موضوع جوانان و مسایل امروز و فردای او، مرور چند آمار کلی ضروری است. بر اساس آخرین آمارها، حدود ۳۳ درصد از جمعیت کشور را جوانان تشکیل می‌دهند و از این نظر، ایران تقریباً در صدر کشورهای جهان است. جوان فردی است که در گروه سنی ۱۵-۲۹ سال قرار دارد. این گروه سنی یک پای در خانه و خانواده دارد و از سوی دیگر سودای استقلال را در سر، می‌پرورد. حرکت میان دلبستگی و گسستگی، و هویت‌یابی، از ویژگی‌های جوانان است. گروه جوان گروهی است که فردیت در آن معنا می‌یابد. و فردیت او باید تنها با تکیه بر استعداد خویش از هیچ همه چیز را بنا کند و خود از مواهب آن بهره‌مند شود و آینده‌اش را به آن بنیان بگذارد و جامعه و محیط پیرامون و جهان را بهره‌مند نماید. و برای تحقق چنین منظوری است که به شناخت دین، جهان و کشور خود نیاز دارد. شناختی که از درون او بجوشد، نه اینکه به او دیکته شود. و در این راستا جوان درصدد است جهان متحول کنونی را همان‌گونه که هست، بشناسد. جهانی که عصر اطلاعات نامیده شده و زمان و مکان در آن در حال از بین رفتن است. این تحولات، همه مفاهیم سستی را تحت

تأثیر قرار داده، مفاهیم و واژه‌های دیگری خلق کرده، تمام شئون زندگی را به شدت تغییر داده و همچون سیل خروشان، بنیان‌ها را هدف گرفته است.

جوان به موازات شناخت جهان، به دنبال شناخت کشوری است که در آن متولد شده و رشد کرده است. او می‌کوشد موقعیت جغرافیایی و دقایقی را که بر کشورش حاکم است، تاریخ و پیشینه، فراز و فرود، و قوت و ضعف آن را مطالعه و تصویری را از آینده ترسیم کند. در این جست‌وجو و نکاپوگری، زیرساخت‌های فکری جوان شکل می‌گیرد. هنگامی که به این احساس و یا باور - که این روزها در ایران فاصله‌ای طولانی بین واقعیات اجتماعی و احساسی در کلیه آحاد جامعه وجود دارد - برسد که کشورش به دلایلی همچون:

- کمبود منابع زیستی

- کمبود منابع فیزیکی

- نبود شایستگی‌های لازم برای اداره منابع

- بی‌توجهی به عدالت اجتماعی

- وجود عناصر و ارزش‌های جلوگیری توسعه

- کم‌توجهی به سرمایه‌های اجتماعی

از گردونه تحولات جهانی جدا افتاده است، جوان از نلی که مسئول چنین وضعی شناخته شده است، فاصله می‌گیرد و بدین ترتیب بین این دو گسست ایجاد می‌شود.

جوان در حقیقت قوه تمیز بسیار بالایی دارد. مطالعه و بررسی نگرش جوانان نیز مؤید این است که آنها عناصر مثبت فرهنگی را که مقوم توسعه و حرکت است برگزیده و عقب‌ماندگی تاریخی را دلیلی بر درجا زدن و ایستادن نمی‌دانند، بلکه آماده هستند با کار و تلاش بیشتر و نیز خدمت به هموعان، کشور خود را به قله‌های رفیع پیشرفت برسانند.

به هر حال مطالعه درباره جوان و جوانی - به‌خصوص در شرایط کنونی - اگرچه پدیده‌ای فرافرهنگی است، ولی جامعه ایران نیز شرایط و اهمیت خاص خود را دارد. از این رو مؤسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی، پیشنهاد سازمان ملی جوانان را در راستای اهداف خود دید و برنامه‌ریزی این همایش را به عنوان حرکت اولیه و مقدماتی برای دستیابی به اهداف زیر، به صورت مشترک طراحی و هم خود را مصروف آن کرد. اهداف ما متضمن این حقیقت است که - صرف‌نظر از دلایل - جوان و روحیه جوانی در جامعه کنونی ایران به گونه‌ای جدی آسیب‌دیده است که امیدوارم چنین همایش‌هایی به بهبود آن یاری رساند. اهداف این همایش عبارتند از:

۱- جوان، سرمایه انسانی و بلکه بزرگ‌ترین، مهم‌ترین و ارزشمندترین آن است. سرمایه جوانی را باید حفظ و زمینه را برای بهره‌مند شدن جامعه از اندیشه، توان، ابداع، نوآوری و خلاقیت، ریسک‌پذیری و... جوان مهیا کرد

۲- ارتقاء نگرش‌ها به صورت دو سویه؛ از یک سو نگرش‌ها و باورهای جوانان و از سوی دیگر نگاه به جوان و درباره جوانان در خانواده‌ها، مسئولان و برنامه‌ریزان و مجریان، و ارتقاء فهم از واقعیات، چنان که هست

۳- ایجاد زمینه برای ترسیم چشم‌انداز آینده جامعه با جوانان نه برای جوانان
۴- کمک به کاهش شکاف ذهنی بین دو نسل که به نظر می‌رسد، روز به روز در حال ازدیاد است. طبیعی است که شناخت ایجادکنندگان آشفتگی و ممانعت‌کنندگان از نزدیکی، بیشتر مقدمه‌ای برای غلبه بر آن است

۵- تغییر نگاه برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیران به جوان از موضوع یا مؤلفه تابع، به همراهان و ناقدان خیرخواه

۶- تقویت نگاه جامع و همه‌جانبه به همه جوانان، به‌ویژه نخبگان، جوانان روستایی، معلولان و... در گام برداشتن در این راه همچون همیشه، استادان فرزانه، ما را رهین منت خود نموده، و دعوت ما را پذیرفته‌اند، که از یکایک آنان صمیمانه و خالصانه سپاسگزاری می‌کنم و از سازمان ملی جوانان به‌ویژه ریاست محترم (وقت) آن، جناب آقای دکتر عبادی و معاونت پژوهشی (وقت)، جناب آقای دکتر طالبی و همکاران عالیقدرشان، و ریاست گرانقدر (وقت) دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، جناب آقای دکتر آزاد ارمکی، و همچنین از جناب آقای دکتر عباس منوچهری و جناب آقای مهندس هاشمی که برنامه‌ریزی علمی و اجرایی این نشست را بر عهده داشتند، و نیز همه همکاران مؤسسه تشکر و قدردانی می‌کنم و از خداوند متعال برای تمامی عزیزان توفیق الهی مسئلت می‌نمایم.